

נושאון

בטאון איל"ת

אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

ינואר-פברואר 2006 ■ מס' 73-74 שנה 15

- היבטים בהערכה של תצוגה תימאטית.
- דונלד דאק וארנולד שוורצנגר מככבים באוסף בולים בנושא משטרה.
- ציד עופות ומלכודות בא"י ובספר הפורה.
- לראשונה: גרמניה הנפיקה בול לזכרו של איינשטיין. ועוד...

הכנו לתערוכת הבולים הלאומית

ירושלים 2006

8-11.5.2006

בנייני האומה, ירושלים

התערוכה מוקדשת לכל
ענפי הבולאות בהשתתפות:
ארה"ב, דנמרק, יוון, ושבדיה.

NOS'ON ISSN 0792-6448 **נושאון**

בעריכת **זהר נוי**

Editor: Zohar Noy. AIJP 1580

איל"ת -

אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

Thematic Association of Israel

ת.ד. 62029, תל אביב - יפו 61620

P.O.Box 62029, Tel-Aviv, 61620 ISRAEL

עמותה מס' 3-244-017-58

שירותים לחברים:

נושאון - ארבע פעמים בשנה

מכירות פומביות

שירותי ספריה תימאטית

מפגשים, סמינרים והרצאות

צוות מומחים

"שביל" (ביטאון ההתאחדות)

דמי חבר (2006):

80 ₪ לשנה.

נוער - 40 ₪ בשנה.

עולה חדש בשנה א' - חינם.

תוכן העניינים

הודעה לחברים.	עמוד 3
היבטים בהערכה של תצוגה תימאטית.	עמוד 4
דונלד דק וארטוולד שוורצנגר מככבים באוסף בולים בנושא משטרה.	עמוד 11
ציד עופות ומלכודות בארץ ישראל ובסחר הפורה.	עמוד 17
מהנפקות חר"ל: החלום שלי שלום.	עמוד 27
הופסקה פעילותה של אגודת אספני בולי הכלבים בארצות הברית.	עמוד 28
נסים ונפלאות בהגדה לפסח מיוחדת במינה.	עמוד 29
לראשונה: גרמניה הנפיקה בול לזכרו של איינשטיין.	עמוד 30
הודעות כלליות	עמוד 32

עמ' 11 - המשטרה בבולים

ועד האגודה והפעילים:

ד"ר יהושע מגר, מועלה גיא אוני 228 ראש פינה 12000	טל. 0528-802725, 04-6931142	יו"ר
ד"ר איליה פרנקל, ת.ד. 7186 אשקלון 78170	טל. 07-6762169	ס. יו"ר
זהר נוי, ת.ד. 62029 תל אביב 61620	טל. 0522-641769, 03-5372423	מזכיר ועורך נושאון
שלמה וורגן, רח' ברנשטיין 31/22 ראשלי"צ 75503	טל. 0546-855951, 03-9587616	גזבר
הנס ברוך, רח' וולפסון 29 ראשלי"צ 75203	טל. 0524-358004, 03-9691228	
מנחם לדור, ת.ד. 340 הר אדר 90836	טל. 054-4825007, 02-5795961	
חגי זהר, ת.ד. 5336 אשקלון 78152		חבר ועדת הביקורת
יוחנן מי-דז, רח' המגילה 58 ראשלי"צ 75708		חבר ועדת הביקורת
דוד משה, רח' שלמה בן יוסף 26 תל אביב 69125		חבר ועדת הביקורת

למי לכתוב? (לפי הכתובות לעיל. המעוניינים בתשובה מתבקשים לצרף מעטפה מבוילת.)

- הצעות לפעילויות מיוחדות - לד"ר יהושע מגר.
- דמי חבר שנתיים - לשלמה וורגן.
- ביורר מעמד חברות, תיקון פרטים אישיים, כתובות חברים פוטנציאליים לשם משלוח ביטאון לדוגמא וטופס הצטרפות - לזהר נוי
- מאמרים, מודעות חילופין - לזהר נוי - המערכת לא תחזיר כתבי יד לשולחים.
- שירותי ספריה - לטיבי יניב בהתאחדות בולאי ישראל.

לחברי איל"ית שלום,

עברנו בשעה טובה את החגים, גם את חנוכה ואפילו את הסילבסטר. גליון זה שהיה אמור להיות גליון סוף השנה נדחה מעט, והרי הוא לפניכם.

בעוד פחות מחמישה חודשים תיערך תערוכת הבולים הלאומית בהשתתפות בינלאומית **ירושלים 2006** בבנייני האומה בירושלים, וכבר מתחילים להרגיש את ההתרגשות וההכנות.

ההרשמה לתערוכה החלה ואני יודע שחברי איל"ית יפגינו גם בתערוכה זו השתתפות ערה ויצילו אוספים ברמה גבוהה, כרגיל.

התערוכה היא הזדמנות מיוחדת לא רק לראות את הישגי המציגים, אלא גם לעשות נפשות לתחביב הבולאות. אם כל אחד מכם יבוא לתערוכה יחד עם חברים, משפחה, ילדים וקרובים, נוכל אולי למצוא ביניהם אספני בולים חבויים ולהגדיל את מספר החברים באיל"ית.

אחרי כ- 9 שנים אני מסיים בגליון זה את תפקידי כעורך **נושאון**. הוצאת הבטאון לא היתה קלה ובלי עזרתכם לא הייתי עומד בה. **נושאון** מהווה כיום את גולת הכותרת של פעילות איל"ית, והוצאתו דרשה מרדפים לא מעטים אחרי חומר לפרסום: תודתי לכל הכותבים.

אני מאחל לעורכים החדשים של **נושאון**, יורם לוביאניקר ואריק שורץ הצלחה בהמשך העבודה, ומקווה שהם וכל החברים ימשיכו ליהנות ממנו.

אנו שבים ומזכירים לכם כי עומדת לרשותכם הספרייה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל, ברחוב פינסקר 2 בתל אביב, הפתוחה בימים שלישי וחמישי בין השעות 16:00 ל- 19:30, ואתם מוזמנים לבקר, גם אם אינכם מחפשים משהו במיוחד. אנו בטוחים שמי שיגיע ויראה את מבחר הספרים וכתבי העת, ימצא בוודאות נושא שיעורר בו עניין.

שלכם,

זהר נוי

היבטים בהערכה של תצוגה תימאטית

סיכום סמינר לשופטים שנערך במקביל לתערוכה העולמית בסינגפור, אוגוסט 2004
ד"ר גיאנקרלו מורולי – היו"ר היוצא של הועדה התימאטית של FIP
פרופ' דאמיאן לאנה – היו"ר הנכנס של הועדה התימאטית של FIP
תירגום: מנחם לדור

חלק קטן מהחומר המוגש כאן, סיכום של שקפים מהסמינר, העברתי במסגרת הרצאתי
ביום הבולאות האחרון. להלן הדברים בשלמותם.

מטרת הסמינר

1. שיפור – הבנה ויישום אחידים של הכללים התימאטיים
2. הפצת תוצאות הסמינר שנערך בבון, גרמניה לראשי צוותים.

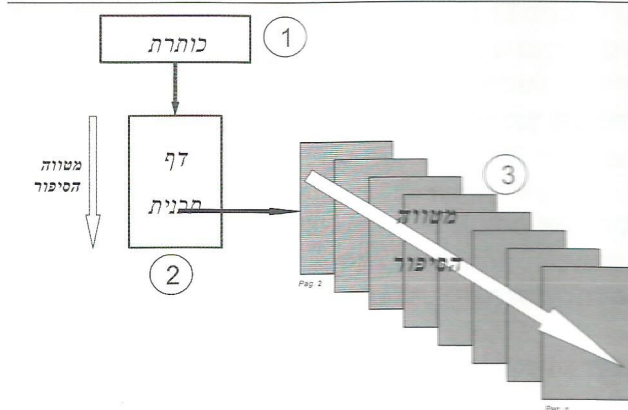
מבנה הסמינר

- א. איך להעריך:
1. כותרת + תכנית ופיתוח 2. חדשנות.
- ב. איך להגיע לאחידות מרבית.
- ג. איך להגיע לאחידות עבור: תכנית, פיתוח וחדשנות; ידע תימאטי ובולאי; נדירות ומצב החומר; הצגה.
- ד. מתי יש לתת את מקסימום הנקודות!

איך להעריך את הכותרת ואת התכנית והפיתוח

הכותרת והתכנית, והפיתוח הם מרכיבים של הקריטריון העיקרי הנקרא "טיפול" Treatment.

איך להעריך כותרת + תכנית, ופיתוח

הערה: נכונות של עובדות תימאטיות ושל הטקסט נבדקת תחת "ידע תימאטי".
אין להעניק/להעניש בניקוד פעמיים!

מטווה הסיפור והפריטים שעל הדף צריכים ללכת במקביל.

תהליך ההערכה הוא אינטרגטיבי ואינטרקטיבי

1. קח את הכותרת כנקודת ייחוס על מנת לבדוק את היקף התצוגה.
2. נתח את התכנית במונחי:

- 2.1 קונסיסטנטיות של מבנה התצוגה במסגרת ההיקף שהוגדר בכותרת.
 - 2.1.1 סדר ואיזון נכונים של הפרקים הראשיים וחלוקת המשנה שלהם לאורך "מטווה הסיפור" שמבטא את זרימת התכנית כנגד רשימה של ההיבטים העיקריים.
 - 2.1.2 כיסוי של כל ההיבטים העיקריים שרלוונטיים לכותרת.
3. נתח את הפיתוח במונחים של:

- 3.1 קונסיסטנטיות עם התכנית
 - 3.1.1 סדר ואיזון נכונים של הפרטים התימאטיים לאורך "מטווה הסיפור" המבוססים על סידור עוקב של כל פריט על הדף.
 - 3.1.2 עומק ורוחב הניתוח.

כיצד להעריך חדשנות

חדשנות מבוטאת ע"י עיבוד אישי של הנושא, שהופך תצוגה מסדרה של פריטים ממוינים לסיפור "מקורי".

1. הוספה של נושאים חדשים: נושא חדש, לכשעצמו, אינו מספק כאשר אינו נתמך ע"י תכנית ופיתוח חדשניים.
2. גישות חדשות לנושאים מוכרים: לדוגמה, גישה היסטורית שמרחיבה את היקף הניתוח.
3. היבטים חדשים לנושא מוכר או מבוסס: פרקים וסעיפים חדשים.
4. יישום תימאטי חדש של החומר על מנת לתמוך בעובדות תימאטיות חדשות.
5. התאמה של התכנית והפיתוח תוך התייחסות לסביבה, לסיבות ותוצאות, להקשרים, לקשרים הדדיים וכד'.

כיצד להגיע למקסימום עקביות?

- הערכה של תצוגות תימאטיות דורשת יכולות בשלוש רמות שונות:
 - ידע והבנה של קריטריוני ההערה (רמה 1)
 - ידע תימאטי וכולאי רחב (רמה 2)
 - הקצאה עקבית של נקודות על פי קריטריון דורשת **הסכמה על מדרגים (סקאלות) מתאימים** (רמה 3).

- "נקודת התחלה" ב-80%
- הממוצע של תצוגות תימאטיות בתערוכות FIP הוא 80.5
- הצעה: 80% משמעותו חוסר שגיאות, אבל שום דבר מיוחד

התכנית (מקסימום 15 נקודות)

- היבטים הכרחיים לקבלת 12 מתוך 15 נקודות:
 - עקביות בין התכנית והכותרת.
 - קיום דף תכנית.
 - תכנית נאותה.
 - כיסוי של כל ההיבטים העיקריים הנדרשים לפיתוח הנושא.
- היבטים המעניקים ניקוד נוסף:
 - מבנה נכון, הגיוני ומאוזן (הרמה לפיה מובא "סיפור" לעומת רשימה של היבטים שמופיעים).

פיתוח (מקסימום 15 נקודות)

- היבטים הכרחיים לקבלת 12 מתוך 15 נקודות:
 - איסוף ומיקום נכונים של הפריטים בהתאמה לתכנית.
 - קשר בין הפריטים לטקסט התימאטי.
 - עיבוד כל ההיבטים של התכנית.
- היבטים המעניקים ניקוד נוסף:
 - עומק, המבוסס על ע"י הקשרים, הפניות הדדיות, הסתעפויות, סיבות ותוצאות.
 - איזון, ע"י הענקת החשיבות המתאימה לכל היבט תימאטי כחלק ממשמעותו בתוך הנושא.

ידע תימאטי (מקסימום 15 נקודות)

- היבטים הכרחיים לקבלת 12 מתוך 15 נקודות:
 - טקסט תימאטי הולם, מתומצת ונכון
 - שימוש תימאטי נכון בחומר

- היבטים המעניקים ניקוד נוסף:
 - הצגת ממצאים תימאטיים חדשים של הנושא
 - שימוש בחומר תימאטי כשיר שאינו מובן מאליו ואשר התגלה ע"י המציג

ידע בולאי (מקסימום 15 נקודות)

- היבטים הכרחיים לקבלת 12 מתוך 15 נקודות:
 - עמידה מלאה בכללי הבולאות.
 - מסמכים דואריים הולמים.
 - טקסט (הסבר) פילאטלי הולם ומדויק כאשר נדרש.
 - קיום מגוון טוב של חומר בולאי.
- היבטים המעניקים ניקוד נוסף:
 - קיום מגוון רחב ככל האפשר של חומר בולאי ושימוש מאוזן בו
 - קיום מחקרים בולאיים וכן שימוש וקישור מלומדים של חומר בולאי חשוב.

מצב החומר (מקסימום 10 נקודות).

- לכל היותר 5 נקודות
 - חומר פשוט ומודרני במצב טוב.
- לכל היותר 8 נקודות
 - חומר פשוט ומודרני במצב מצוין פלוס.
 - כל הפריטים היחודיים והנדירים במצבם הטוב ביותר.
- לכל היותר 10 נקודות
 - פריטים נדירים ביותר במצב שמעבר לממוצע (9 נקודות).
 - כל הפריטים הנדירים הם במצב הטוב ביותר (10 נקודות).

נדירות (מקסימום 20 נקודות)

- חומר שכיח בלבד (8 נקודות).
- לפחות שני פריטים לא שכיחים או יקר בכל מסגרת (9-10 נקודות).
- פריטים לא שכיחים / יקרים לכל אורך התצוגה וכן מספר פריטים נדירים (13-15 נקודות).
- פריטים לא שכיחים עד נדירים לאורך כל התצוגה, אבל לא "נדירים מאוד" (16 נקודות).
- פריטים לא שכיחים עד נדירים לאורך כל התצוגה, וכן מעט "נדירים מאוד" (17 נקודות).

- פריטים לא שכיחים עד נדירים לאורך כל התצוגה, וכן כמה "נדירים מאוד" (19-18 נקודות).
- פריטים לא שכיחים עד נדירים לאורך כל התצוגה, וכן כמה "נדירים מאוד" (19-18 נקודות).
- פריטים נדירים ונדירים מאוד לאורך כל התצוגה (20 נקודות).

הצגה (Presentation) (מקסימום 5 נקודות)

- 2 או 3 נקודות אם הרבה מתחת לממוצע.
- 4 נקודות להצגה פחות או יותר ממוצעת.
- 5 נקודות אם הרבה מעל הממוצע.

שיפוט של נדירות: מדרוג החשיבות

- בידול בין פריטים בולאיים לפריטים לא בולאיים.
 - פריטים לא בולאיים הם חסרי חשיבות בבולאות התימאטית.
 - יש להתעלם מהם כאשר שופטים נדירות.
- פריטים גבוליים:
 - קבילים אם זו הדרך היחידה לתעד פרטים תימאטיים חשובים.
 - חוסר חשיבות בולאית: שום נקודות עבור נדירות.
- "חומר ליבה" בולאי (Core material):
 - רמת החשיבות הבולאית הכללית יכולה להיות בעלת שונות גדולה.

דוגמה מס' 1: ניסיונות והגהות (Proofs and Essays)

- רמה עולמית: ניסיונות והגהות לבולים הקלאסיים ביותר.
- חשיבות גבוהה: ציורים שהתקבלו וניסיונות, בולים שלא הונפקו, die proof לשם בדיקת תהליך החריטה.
- חשיבות בינונית: ציורי בולים שנדחו, הגהות צבע ולוח (תהליכי ייצור), דפי הצגה (presentation sheet), גלויות (cards) לשם קבלת אישור סופי.
- חשיבות פחותה:
 - סקיצות ראשוניות של ציורים שהתקבלו, Presentation Issues (כולל הגהות חריטה של האומנים), הגהות צבע לבולאים, הפרדות צבע מודרניות.
 - חוסר חשיבות: סקיצות ראשוניות של ציורים שלא התקבלו, בולים לא משוננים (Imperforate) של המושבות הצרפתיות, בולי Specimen מודרניים, חומר מצולם ארכיוני.

פריטים משתי הקבוצות האחרונות אינם משפרים מהותית את האיכות הפילאטלית של התצוגה.

דוגמה מס' 2: חותמות מקושטות אמריקניות (Fancy cancellations)

- רמה עולמית: הטובות שבחותמות הרצח של המאה ה-19 על מעטפה (fancy killers)
 - חשיבות גבוהה: הטובות שבחותמות הרצח של המאה ה-19 על בול; חותמות רצח אחרות של המאה ה-19 על מעטפה; 1927-30 מעטפות רשומות (חותמות על גב המעטפה).
 - חשיבות בינונית: חותמות רצח של המאה ה-19 על בול; 1931-34 מעטפות רשומות.
 - חשיבות פחותה: 1927-34 מעטפות מדרגה ראשונה.
 - חוסר חשיבות: 1935-50 – חותמות (cachets) המתווספות לחותמת תאריך.
- פריטים משתי הקבוצות האחרונות אינם משפרים מהותית את האיכות הפילאטלית של התצוגה.

מתי יש לתת את מקסימום הנקודות?

- מקסימום הנקודות לקריטריון מסוים יינתן כאשר נמצאים קרוב לביצוע הטוב ביותר האפשרי (נעשה עיגול של הניקוד).
 - Best of Subject
 - Best of Thematic Arena
- יש לזכור את היבט הזמן:
 - מקסימום הוא "מטרה" ניידת ואינו הערכה קבועה, ולכן צריכה להיות מוטיבציה לשמור על הרמה הזו (שיפור מתמיד).
- מה אם בפעם הבאה מישוהו יעשה זאת טוב יותר?
 - אותו מצג כבר אינו ברמה הטובה ביותר ולכן אינו זכאי למקסימום הנקודות.
- יש להימנע מתופעת 'מנהל בית הספר' או 'הטוב באגף' (Best in Class)!

הזהר מ"טבלאות"

- הטבלה שלהלן חושבה כיחסים ישירים תוך עיגול הניקוד (ללא עשירות).
- הפיזור של הניקוד המעוגל מראה על הצורך ל"תקן" ברמות הגבוהות ביותר.
- ברוב האגפים משתמשים בד"כ בארבעת הקריטריונים הראשיים כך שהמקרים של מתן מקסימום הנקודות שכיח פחות.

Plan	15	14	14	13	12	11	11
Development	15	14	14	13	12	11	11
Innovation	5	5	5	4	4	4	4
Th. Knowledge	15	14	14	13	12	11	11
Ph. Knowledge	15	14	14	13	12	11	11
Condition	10	10	9	9	8	8	7
Rarity	20	19	18	17	16	15	14
Presentation	5	5	5	4	4	4	4
	100	95	90	85	80	75	70
	LG	LG	G	LV	V	LS	S

ביום הבולאות האחרון הצגתי את הטבלה הזו ולאחר ההרצאה יעץ לי צבי שמעוני כיצד להסביר אותה: כמו 'מפתחות' שנהוגות בכדורסל – אם לא תשיג את המפתח (ניקוד) סיכוייך לזכות במשחק (מדליה) נמוכים מאוד.

דוגמה: אם לא תשיג 14 נקודות עבור התכנית, סיכוייך לזכות במדליית זהב נמוכים מאוד.

ראיתם **בול** שתוכנו **התימאטי** יעניין, לדעתכם, את כולנו?
מצאתם **חותמת** המוסיפה עניין מיוחד ל**אוסף** שלכם, ואתם רוצים לדווח עליה?

יש לכם משהו חשוב לספר לחבריכם **האספנים**?

למה שלא תעשו את זה באמצעות "**נושאון**"?
זכרו – "**נושאון**" הוא כתב עת תימאטי שלכם ועבורכם!

דונלד דק וארנולד שוורצנגר מככבים

באוסף בולים בנושא משטרה

מאת אבינועם כץ

דונלד דק וארנולד שוורצנגר במדי שוטרים, מתנוססים על בולים, הם חלק מאוסף של כ- 300 בולים בנושא המשטרה המצויים ברשותי. לנושא הבולאות נחשפתי לפני כ- 3 שנים והתברר לי כי נושא משטרה כמעט ואינו מוכר כאיסוף תימאטי. ככל שבדקתי בקרב מומחים ויודעי דבר התברר גם לי, כי נושא המשטרה בנושא תימאטי לא אטרקטיבי, היות וישנם מעט מאוד הנפקות בולים בנושא.

ראיתי בנושא אתגר והתחלתי לאסוף בולים בנושא משטרה מכל העולם. ככל שהתעמקתי, כך גיליתי בולים במגוון רחב של נושאי משטרה וממדינות רבות. כיום יש ברשותי אוסף של למעלה מ- 300 בולים בנושאי משטרה, מכל העולם, וכן גיליונית מזכרת, גיליונות מיוחדים והנפקות מיוחדות.

אני מודע למספר גישות באשר לאיסוף תימאטי. אולם, גישתי לנושא זה אומרת, כי רק הנפקות שיש להם קשר ברור לנושא או שבהנפקה קיים משהו שהוא נוגע באופן ישיר לנושא הוא פריט איסוף עבורי. קיימים פריטים רבים אשר יש להם קשר לנושא, אולם לתפיסתי הם אינם צריכים להיות חלק מהאוסף שלי.

להלן מספר דוגמאות באשר לגישתי דלעיל :

הנפקה אשר נעשתה במישרין לנושא אינה שנויה במחלוקת ואם ניקח את 3 הבולים שהונפקו בישראל בשנת 1977 שכוללים את המשטרה הכחולה, משמר הגבול והמשמר האזרחי, אזי ברור כי זהו פריט ראוי.

בשנת 1996 הנפיקה ישראל בול שנושאו "יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל" ועל הבול מתנוססת האנדרטה לחללי משטרת ישראל. למרות שנושא ההנפקה עוסק בחללי מערכות ישראל, האנדרטה שהיא אתר הנצחה לחללי משטרת ישראל, במערכות ישראל, יוצרת קשר ברור לנושא. זאת, בנוסף לסמל המשטרה המופיעה

על האנדרטה וכיתוב המציין זאת במפורש, כי זו אנדרטה לחללי משטרת ישראל. גם במקרה זה אני סבור, כי לא תהיה מחלוקת, כי מדובר בפריט ראוי לנושא המשטרה. אבל, בשנת 1982 הופיע בישראל בול וגיליונית מזכרת בנושא זהירות בדרכים, והשאלה כאן, האם הפריטים הללו צריכים להיות בנושא "משטרה"? אמנם, המשטרה עוסקת בנושא "הזהירות בדרכים" בצורה די אינטנסיבית, אולם לא רק המשטרה. קיימים גופים נוספים שעיסוקם זהירות בדרכים ולכן, לעניות דעתי, אלה פריטים שלא יכללו באוסף שלי. הפריטים הללו צריכים להיות תחת הנושא "זהירות בדרכים".

דוגמה נוספת לסוגייה ניתן להציג בשאלה – האם בול שנושא DNA (כפי שניתקלתי באחד מהאתרים לבולאות) ראוי שיהיה כלול בנושא "משטרה"? נכון שהמשטרה עוסקת בזיהוי על פי DNA, אולם נושא ה-DNA כשלעצמו הוא ביולוגי. כמו שלא סביר, לדעתי, כי כל כלי נשק (ויש רבים מאוד) יהיה חלק מאוסף תימאטי בנושא משטרה למרות שהמשטרה מבצעת זיהוי כלי נשק ותחמושת במסגרת פעילותה. לכן לא סביר, לדעתי, כי בול שנושא DNA, אשר אין בו כל איזכור או דבר הקשור למשטרה, יהיה ראוי להכלל תחת הנושא "משטרה".

גישתי זו, שתוארה לעיל, הובילה אותי לאיסוף בנושא ומכאן לאוסף עצמו.

אם בוחנים את הבולים שהונפקו בנושאי משטרה ניתן למצוא, בין היתר, את הקטגוריות הבאות:

בולים שהונפקו לכבוד ארוע שנתי, כנס או ועידה

כאן ניתן למצוא בולים כגון: 50 שנה לאינטרפול (1923-1973), הנפקות משנת 1973 של גרמניה, אינדונסיה, קוריאה, אוסטרליה, ניגריה, 3 בולים מסין, מצרים, זאיר, סוריה, 3 בולים מקמבודיה, 4 בולים של גאנה. בול מצילה משנת 1981 לכבוד קונגרס רב לאומי של המשטרה, בול של קרואטיה לכבוד ועידת האינטרפול משנת 1998, בול משנת 1965 של מצרים לרגל יום השוטר ועוד.

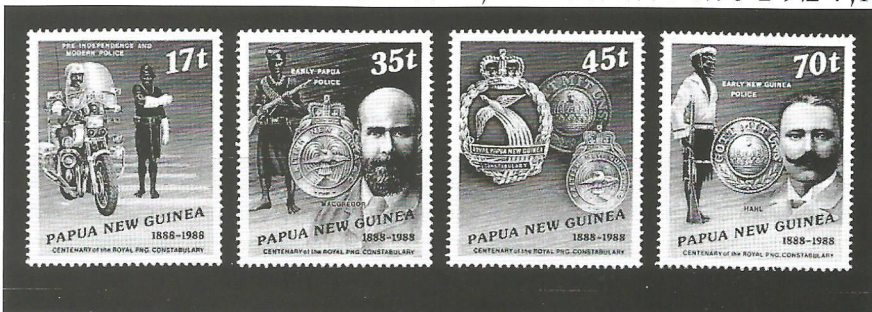

בולים בנושאי בטיחות בדרכים

ניתן למצוא בולים וגם סדרות של מס' בולים כגון : 6 בולים משנת 1979 של בריה"מ לשעבר, 5 בולים משנת 1970 של מזרח גרמניה לשעבר, בול מ-1977 של צ'כוסלובקיה, בול משנת 2001 של אינדונסיה, 4 בולים של ארגנטינה משנת 1989, בול של מערב גרמניה משנת 1983, 3 בולים של ירדן משנת 1977, 4 בולים של קטאר מ-1975 ועוד.

בולים בנושא מדי המשטרה

5 בולים של פאפואה גינאה החדשה משנת 1978, 4 בולים של קפריסין התורכית משנת 2001 המתארים התפתחות המדים של השוטרים החל מ-1885 דרך 1933, 1934 ועד 1983, 4 בולים של איטליה משנת 1974, 3 בולים מאורוגוואי משנת 1980 ועוד.

בולים המתארים תחומי עשייה של המשטרה :

זיהוי פלילי :

1956 מערב גרמניה.

פעולות שיטור קלאסיות :

1960 אלבניה, 2003

סינגפור, 1974 אוסטרליה,

1979 בריטניה, 1994

הונג קונג, 1998 סין,

2003 אולדנרני/בריטניה.

שיטור ימי : 1995 קיריבאטי, 2004 הונגריה, 1991 איי קריסמס, 1968 ארגנטינה, 2003 סינגפור.

הפעלת בעלי חיים : 1981 ברזיל (סוסים), 1979 בריטניה (סוסים), 1975 רומניה

(סוסים), 1976 קולומביה (כלבים), 1977 סוואזילנד (כלבים), 1984 מלטה (סוסים),

1967 ג'מייקה (סוסים + כלבים), 1996 האי מאן (כלבים).

בולים לכבוד ארוע ממלכתי הראוי לציון:

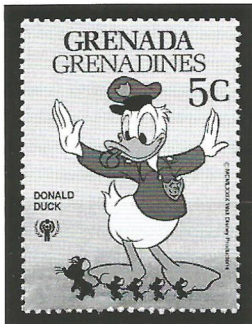
100 שנה למשטרת ג'מייקה (1867 – 1967), 150 שנה למשטרת גיברלטר (1830 – 1980), מצריים 1972 יום השוטר, אומן 1984 יום השוטר, 1997 75 שנה לאירלנד, אירן 1976 יום השוטר, יובל למשטרת פקיסטאן 1961, 1986 125 למשטרת הודו.

כמובן שקיימים נושאים רבים נוספים כמו: נידות משטרה, אופנועי משטרה, מסוקים, ועידות משטרה, סיורים, שיתוף בכוחות הצלה לאומיים, משטרות מלכותיות, זרועות/תפקידים במשטרה, אקדמיות ובתי ספר של המשטרה, המשטרה הלאומית, מבנים ותחנות משטרה ועוד.

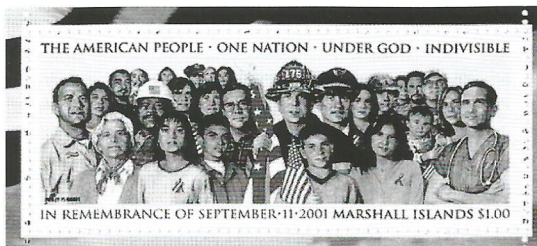

דבר מעניין נוסף שמצאתי הוא, שהונפקו גם בולים של דמויות בולטות הן מצויירות והן של מפורסמים. כך, למשל, ניתן למצוא הנפקה של ליבריה עם הדמות של טדי הדב כשוטר, מיקי מאוס כשוטר בהנפקה של גויאנה, ארנולד שוורצנגר כשוטר בהנפקה של טורקמניסטאן, דונלד הברווז כשוטר תנועה בהנפקה של גרנדה, ניקולס קייג' בהנפקה של טג'יקיסטאן ואפילו קלינט איסטווד

כשוטר ב"הארי המזוהם" בהנפקה של צ'אד. גם סגל וגם ליבריה, כל אחת מהן, הנפיקה גיליון בולים מיוחד ב- 1999 ובו שלושה קומיקאים המציגים דמויות שונות ובהם גם שוטרים.

שוטרים ומשטרה מופיעים גם כחלק או בתוך נושא רחב יותר, ולרוב, לרגל ארוע ממלכתי מיוחד. כאן ניתן למצוא גיליון מיוחד של גיברלטר שהוצא ב- 2004 לכבוד 300 שנה לאי והכולל כובע של המשטרה המלכותית של גיברלטר, גיליון מיוחד של גרנדה שהוצא בשנת 2000 לכבוד 60 שנה לקרב על בריטניה במלחמת העולם השנייה ובגיליון מופיעים גם שרותי סיוע והצלה וכמובן גם שוטרת.

גם בעקבות מתקפת הטרור בארה"ב ב- 11 בספטמבר 2001 יש הנפקות של בולים ובהם אנשי משטרה: בול של איי מרשל עם הביטוי שקשור לארוע UNITED WE STAND וגם גיליון מיוחד ובו דמויות של כוחות ההצלה והסיוע ובהם גם שוטר.

סנט קיטס הנפיקה גיליונית מיוחדת ובה כובע של שוטר וטג'יקסטון הנפיקה גיליון מיוחד ובו בולים המתארים את האירוע ובמרכזו שוטר המצדיע בטקס האזכרה.

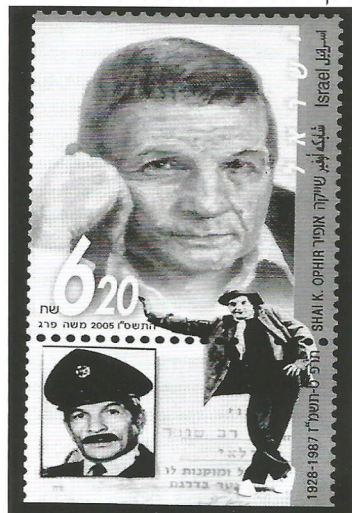

בחודש דצמבר האחרון הונפקה על ידי השרות הבולאי הישראלי סידרה בת ארבעה בולים, בעיצוב משה פרג, כמחווה לאישים בולטים בתיאטרון הישראלי, לציון תרומתם החשובה בתחום התרבות העברית החדשה, בישראל.

אחד הבולים מוקדש לשייקה אופיר, במאי ושחקן תיאטרון וקולנוע, חתן הפרסים "מאיר מרגלית", אמ"י, כינור דוד וגלובוס הזהב. עיצב וטיפח סגנון מקורי ומיוחד שבו הציג "טיפוסים" המיצגים מקום, תרבות, זהות חברתית או עדתית, שפה, ז'סטות וסגנון דיבור שהפכו לנכסי צאן ברזל של ההומור הישראלי.

בשולב הבול תמונה מהסרט של אפרים קישון "השוטר אזולאי".

אשמח להתכתב ולקבל מידע נוסף בנושא וכן אשמח לקבל כל בול בנושא בולי משטרה אשר אינו נמצא באוסף שלי.

ציד עופות ומלכודות בארץ ישראל ובספר הפורה

מאת אורי גורפיין

בעולם העתיק היה מקובל ציד עופות. תבליטי וציורי קיר מראים ציד עופות מאשור ועד מצרים העתיקה. תיאור ציד וכלי ציד מופיעים בכתבים עתיקים. אופינוס משורר יווני מאנאבארזוס שבקליקה, כותב במאה השלישית פואמה לימודית על ציד עופות... אכן, גם לצייד העופות תנעם מלאכתו, יען כי צידי העופות לא ישאו חרב או מאכלת או חנית של נחושת, כי אם הנץ הוא אשר יהיה להם לעזר בשוטטם ביערות, והעבותות הארוכים ודבק-הציפורים הצהוב, הדביק, וקני הסוף המפלסים את נתיב האוויר... דיוניסיוס פריאנטס, שחי באלכסנדריה במחצית הראשונה של המאה השנייה לספירה, מדווח גם הוא על ציד ציפורים בעזרת דבק.

במקרא ובמקורות חז"ל ישנן עדויות לציד עופות בארץ ישראל לדורותיה. בגלל הפופולאריות הרבה של עיסוק זה השתמשו הנביאים בהקבלות מתחום זה:
...התפל ציפור על פח הארץ ומוקש אין לה היעלה פח מן האדמה ולכוד לא ילכוד... (עמוס, ג, ה) ... כי הוא יצילך מפח יקוש... (תהילים, צא, ג)...נפשנו כציפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו... (תהילים, קכד, ז). ...כי חנם מזרה הרשת בעיני כל בעל כנף... (משלי, א, יז)...הנצל כצבי מיד וכציפור מיד יקוש... (משלי, ו, ה) ... כדגים הנאחזים במצודה רעה וכציפורים האחוזות בפח כהם יוקשים... (קהלת, ט, יב).

בניגוד לאזכור שמות המלכודות, אין מציינים את שמות העופות להוציא את הקורא שהוא העוף היחיד המוזכר במפורש כעוף ציד ... כאשר ירדוף הקרא בהרים... (שמואל א', כו, כ). שיטת ציד זו של רדיפה אחר קורא או חוגלה ולכידתם בעזרת מקל הטלה עדין היה נפוץ לפי טריסטראם (תיאולוג וחוקר טבע אנגלי שחקר את החי בארץ ישראל, תוך השוואת ממצאיו לתנ"ך בשלהי המאה ה-19) בעת ביקורו בארץ. העוף השני המשמש למאכל והוזכר פעמיים הוא השלו, אבל לא כעוף ציד (שמות, ט"ז, ו), (במדבר, י', י"א-י"ב) השלו ירד במדבר פעמיים, לאחר ט"ו לחודש אייר ובפעם השנייה לאחר כ' באייר. נחיתת השלו בחופי סיני מתרחשת החל מחודש אלול ומתמשכת בתשרי ומרחשוון. מועד שובו מאפריקה חל בחודשי שבט ואדר. משמעות הדבר שירידת השלו אירעה מחוץ למועד הקבוע, במילים אחרות - נס, ואיסוף השלו לא היה בחזקת ציד מתוכנן.

חוגלה

שלו

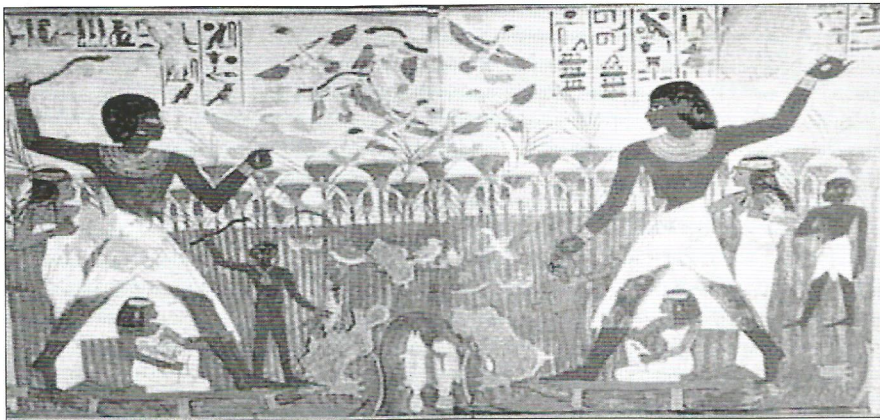

קורא

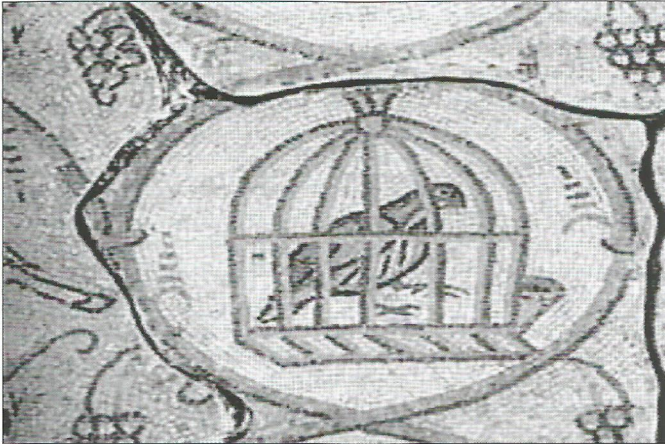
ציפורים ועופות בדרך כלל נתפסו ונלכדו בעזרת מלכודות שונות ומגוונות. במרבית המובאות גם מוזכר כלי הציד ושיטת הלכידה. שני פסוקים מאלפים בנקודה זאת: ... כי שלח ברשת ברגליו ועל שבכה יתהלך: יאחז בעקב פח יחזק עליו צמים: ... טמון בארץ חבלו ומלכודתו עלי נתיב....(איוב יח', ח-י) שש מלים מציינות אמצעי לכידה: רשת, שבכה, פח, צמים - מכאן באה המילה צמה / קליעה, חבל ומלכודת. יתכן שהמלה פח (עמוס, ג, ה) מתארת מלכודת העשויה מרשת המונחת על הקרקע ועליה פיתיון.

למוקש יש להתייחס לאחת מהשתיים פיתיון או כלי לכידה. נראה שבשימוש הקדום במלה מוקש התכוונו לפיתיון. בספר שמות (לג, יב) ...הישמר לך פן תכרות ברית ליושב הארץ אשר אתה בא עליה פן יהיה למוקש בקרבך ...

כלי הציד הפופולאריים הם הפח והרשת, לעומתם השימוש בחץ וקשת ובעופות דורסים היה פחות מקובל בגלל בעיות של כשרות. בתקופות קדומות היו מטילים חיצו יד, שהם למעשה מקל מחודד או מקל שבראשו נתון חוד. בתנ"ך מוזכר חיסולו של אבשלום בידי יואב ...ויקח שלושה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום... (שמואל ב', יח, יד). אזכור נוסף הוא בספר תהילים...תרעם בשבט ברזל... (תהילים ב' ח'). אין אזכורים על שימוש שבטים לציד עופות. ניתן לראות ציד ציפורים ע"י שבטי עץ או ברזל שהיו מקובלים ע"י בני האצולה המצריים בציור קיר מצרי עתיק.

מסכת כלים דנה בכלים טמאים וטהורים, מרשימת הכלים אנו למדים על אותם כלים ששמשו לציד ציפורים: רשת, חרס ומכמורת ששימשו גם ללכידת דגים. מדף, פלצור ומצודת הסכרין, כולם מוזכרים ככלי ציד טמאים. הכלוב, האקון והרטוב מוזכרים כעזרי ציד טהורים הכלוב שימש גם לאחסנת עופות, ...ככלוב מלא עוף כן כן בתייהם מלאים מרמה... (ירמיהו, ה, כז) יש להניח שנעשה שימוש בכלובים להבאת עופות ששימשו לנוי...אחת לשלוש שנים תבא אני תרשיש נשאת זהב וכסף שנהבים וקופים ותוכים... (מלאכים א, י, כב).

עדות נוספת
לשימוש בכלוב
אפשר לראות
בקטע מפסיפס
ששימש לרצפת
בית כנסת
במעון (נירים)
מהתקופה של
שלטון יוון
בארץ ישראל

א. האבן

האבן הייתה הכלי המצוי
והנגיש ביותר. במקרא מסופר
בהרבה מקומות על "אבני קלע"
המפורסם ביותר: סיפור דוד
וגוליית. שבט בנימין התפרסם
בקלעיו ... כל זה קולע באבן אל
השערה ולא יחטיא... (שופטים
כ, ט"ז).

ניתן לשער שהשימוש באבן לציד היה הקדום
ביותר.

מלבד השימוש באבני קלע
לצרכי מלחמה, לא מוזכר בתנ"ך
שימוש באבנים לציד. עדות לציד
עופות באבני קלע, ניתן לראות על
כד חרס עתיק מהתקופה שבין
המאות 530-560 לפני הספירה.
הרקולס נראה הורג את ציפורי
סטמפליאן בעזרת אבני קלע.
המיתולוגיה היוונית מספרת
שהוטלו על הרקולס שנים עשר
משימות, המשימה החמישית
הייתה להרוג את ציפורי
סטמפליאן האכזריות המקננת
בביצות שבפלפונז.

הרקולס הורג את הציפורים האכזריות.
כד החרס נמצא במוזיאון הבריטי שבלונדון

ב. חץ וקשת

ציור קיר מצרי עתיק מראה ציד ברווזים ואילו בתגליף זהב מצרי נראה נסיך מצרי צד יען. בשני המקרים, הציד נעשה בעזרת חץ וקשת.

במקורותינו מסופרת אגדה תלמודית שניתן להסיק ממנה על שימוש בחץ וקשת לציד ציפורים: בת שבע חפפה את ראשה ליד כוורת, כאשר דוד המלך ראה את השטן בדמות ציפור, ירה בו חץ, החטיא ופגע בכוורת, שזזה ונתגלתה לעיניו בת שבע וההמשך ידוע.

לא ברור אם לצורך האגדה על דוד ובת שבע, מסופר הסיפור על מלך המסתובב עם חץ וקשת לציד שעשוע או שבאמת נהגו לצוד עופות עם חץ וקשת. למרות העדויות שנעשה שימוש בחץ וקשת לציד עופות באזור הסהר הפורה, התנ"ך לא מזכיר ציד מסוג זה. ניתן לשער שבעיות הלכתיות בנושא כשרות, מנעו או צמצמו את השימוש בחץ וקשת לצרכי ציד.

בתמונות משמאל: ציד יענים וברווזים באמצעות חץ וקשת המשתקפים באומנות המצרית הקדומה. על הבול נראה צייד אפריקני המתחפש ליען ובידו קשת.

ג. פח

הפח בעצם הגדרתו הוא מלכודת. השימוש במילה פח היא לתקבולות שונות על דרכי התנהגות נלוזים. לכן, לא משנה סוג המלכודת, אלא עצם הנפילה בה. מאחר והתנ"ך אינו רואה בעין יפה את מעשה הציד, יש הטוענים מפאת צער בעלי חיים ויש הסוברים בגלל בעיות כשרות. נושא זה שעינינו כשרות במלכודות, עולה ונדון במסכת כלים, שם אנו לומדים את שמות כלי הציד ועולות השערות על הצורה והפעולה. הכלים המוזכרים : החרס , הרשתות והמכמורת והמדף והפלצור ומצודת הסכרין - טמאין. האקון , והרטוב והכלוב טהורין. (כלים כ', גה').

בספר עמוס שואל הנביאהתיפול
ציפור על פח ומוקש אין לה, היעלה פח מן
האדמה ולכוד לא ילכוד.....(ג, ה). הנביא
מקשה אם ציפור תלכד במלכודת (פח)
ללא פיתיון (מוקש)?

דיוניסוס פריאנטס בספרו הגיאוגרפי
"תיאור הישוב" מספר על ציד ציפורים
בעזרת דורס לילה המשמש פיתיון.

קושרים את דורס-הלילה בחוט
כשלידו הונחו מקלות-דביקים. ציפורי-
שיר נוהגות להתגודד סביב דורס-הלילה
המתגלה לעיניהן ביום, וכך נלכדו כאשר
רגליהן נדבקו למקלות.

קהלת מתייחס למהירות הפעולה של
המלכודת ...וכציפורים האחוזות בפח ; כהם
יוקשים בני האדם לעת רעה כשתיפול עליהם
פתאום...(קהלת ט,יב)

ד. רשת

הרשת עצמה היא סוג של מלכודת. מדברי הנביא הושע כי פח הייתם למצפה ורשת
פרושה על התבור (הושע ה, א). בספר תהילים שמרני מידי פח יקשו לי ; ומוקשות פעלי
און, יפלו במכמריי....(תהילים קמא, ט). מכמריי הכוונה למכמורת שהיא רשת ללכידת
דגים, שנעשה בה שימוש נוסף ללכידת עופות.

בציורי קיר בקברים מצריים בסקארה בקבר של מ-רע כ-2500 שנים לפני הספירה נראה ציד שלווים באמצעות רשתות.

דיודורוס שחי בשלהי הבית השני מספר על קליעת רשתות מסיבי צמחים ללכידת שלווים. בירושלים חי במאה העשירית גיאוגרף ערבי בשם מקדסי אבו עבדאללה המספר על ציד שלווים בחופי אלעריש וסיני, באמצעות רשתות המתוחות לאורך החופים.

בימי המנדט הבריטי, צמצמו השלטונות את משלוח השלווים לאירופה לאחר שמספרם פחת בצורה מדאיגה בעקבות ציד מסיבי.

עד "מלחמת ששת הימים" היו תושבי רצועת עזה מציבים שלוש שורות של רשתות דיג לאורך החוף כדי ללכוד את השלל לאחר חצית הים בנדודיו.

סבכי שחור-כיפה
Silvia atricapilla
לכוד ברשת

התוצאה של הצבת הרשתות בשלוש שורות, גרמה לירידה משמעותית בכמות השלווים. בתקופה שצה"ל שלט ברצועה, נאסר לצוד בדרך זו.

ה. בזיאות - ציד ציפורים בעזרת ציפורי טרף

תיאוריה זו מעוררת שאלות. ממצא אומנותי ראשון העוסק בבזיאות בא לא מהמזרח הרחוק, אלא מתורכיה, מספר תגליפים משנת 1500 לפני הספירה, מראים צפור גדולה על האגרוף של דמות אנושית.

אותו אגרוף מחזיק ברגליה של ארנבת.

מאוחר יותר נחשף תבליט בצפון עירק, מהתקופה של המלך סרגון השני (722-705 לפנה"ס), המתאר צפור טרף קטנה על שורש כף יד אדם. באופן ברור, נראים בתגליף רצועות עור הקשורות לרגל הציפור ועוברות, בין הבהן והאצבע המורה של הבזיאר.

אם כך, הדבר מוכיח שימוש בציפורי טרף ובבזיאים נלווים כבר במאה השמינית לפני הספירה במזרח התיכון. יש חוקרים הטוענים שהגילופים מתארים חלק מטכס דתי או סמל כל שהוא, אבל אם הגילופים מתארים בזיאות, אז הספור הזה קיים כבר 3500 שנים במערב אירואסיה. במסכת חולין, דנה המשנה בענייני כשרות המתעוררים עקב ציד בעזרת עופות טרף. דרוסת הנץ בעוף הדק ודרוסת הגס בעוף הגס. עוף דק: ציפורי שיר קטנות ויונים, עוף גס: ברווזים ותרנגולים.

ציפורי הטרף נקראים דורסים, משום אופן לכידת הטרף, ע"י דריסתו ברגליהם המצוידות בשרירים חזקים וטפרים ארוכים וחדים. הציידים משתמשים להגנה בכפפות עור, כיסוי ראש לבו ושרשת מתכת דקה הקשורה לרגלו בזמן אילוף הבזים והניצים וכן בשעת הציד.

שיטת ציד זו נהוגה גם בימינו בחצי האי ערב, בעיקר ע"י שייכים עשירים, באסיה ואירופה, הבזיאות כיום יותר עממית. יש מקומות שמשתמשים בבזים לסילוק ציפורים ממסלולי המראה של מטוסים.

ו. מקלות דביקים

ציד ציפורים באמצעות מקלות דביקים לא מוזכר בתנ"ך, ולא במפורש במשנה ובתלמוד. כפי שצינתי בתחילה, הדבק היה אחד הכלים לציד ציפורים. במסכת שבת מוזכר המקל הדביק: "המוציא... דבק כדי ליתן בראש השבשבת". (שבת ח, ז), המילים שבש, שפשף, שבשבת נשמעים ודומים למילים הארמיות שבשא או שבשתא שמשמעותם ענף או זמורה. במקום אחר: "כדי ליתן בראש שפשף שבראש קנה של ציידין". (שבת פ, א). את הדבק היו מכינים על פי ההשערה מפריו של גופנן המדבר (Cordia sinensis) הגדל באזור עין גדי, מפני שהערבים נהגו ליצור דבק מפריו העסיסי והמתוק.

בארץ ישנם צמחים נוספים המתאימים למטרה זו דבקון הזית (*Viscum cruciatum*) והרנוג השיטים (*Loranthus acaciae*). הרומאים יצרו את הדבק ברחבי האימפריה מצמח טפיל הנקרא דבקון לבן (*Viscum album*).

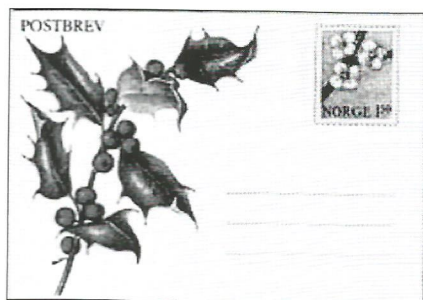
באנגליה נהגו לצוד ציפורים עד ראשית המאה ה-20. למטרה זו, השתמשו באחד ממיני העוזרר (*Sorbus aucuparia*) וצינית חדת-עלים (*Ilex aquifolium*). האחרון משמש לקישוט בחג המולד בעיקר להכנת זר עגול של עלים ירוקים ופרחים אדומים ותלייתו על דלת הכניסה.

דבקון לבן *Viscum album*

בן עוזר *Sorbus aucuparia*

צינית-רחבת עלים *Ilex aquifolium*

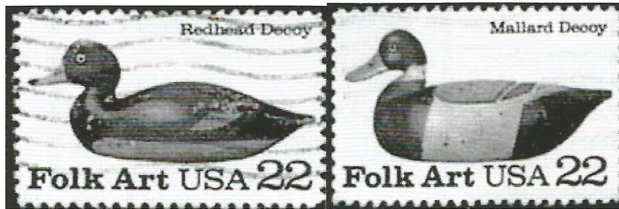
בקפריסין השכנה נוהגים עד היום לצוד מיליוני ציפורים בעזרת דבק המיוצר מגופנן דביק (*Cordia mixa*) שזרעים מאובנים שלו נמצאו בחפירות באשקלון. עניין מציאת הזרעים מצביע על האפשרות שצמח זה יובא למטרת ציד. כיום, הגופנן הדביק משמש צמח נוי. השימוש במקלות דבק בקפריסין נעשה בצורה נרחבת ומיליוני ציפורי שיר, הנוחתות על האי בתקופת הנדידה ובראשם הסיבכי שחור-כיפה, נלכדות ומשמשות למאכל. באירופה, רוב המדינות אוסרות על ציד ציפורים בדרך זו.

ז. רובים, כלבי ציד וציפורי דמה

כלבים עזרו בציד כבר בתקופות הקדומות, בתגליף המצרי המתאר ציד יען, רואים כלב הרץ לצד מרכבת הציד. ניתן לשער שכלבים עזרו בציד יונקים ולא של עופות. בראשית המאה ה-18 נעשה ספורט ציד העופות יותר ויותר עממי ודחק במעט את ציד השועלים בעזרת להקות של הפוקסהאונד וסוסים. ציבור רחב יותר החל לעסוק בירי עופות ציד כמו פסיונים, חוגלות וברווזים.

מאותה תקופה בערך החלה פריחתו של הפוינטר-האנגלי, והפיכתו לכלב הציד הפופולארי לצייד עופות.

משמעות המלה - Point באנגלית היא להצביע, ואכן כשמו כן הוא. כאשר הפוינטר מגלה את הציד, הוא קופא במקומו כשפניו מול הציד לאחר שהציד נורה, הוא מסוגל להתפרץ ולרוץ במהירות קדימה, לאסוף ולשאתו בפיו בעדינות ולמסרו לצייד.

אין לפוינטר כל בעיה לשלות ציד מתוך המים, אין הוא נרתע מרטיבות וכושר שחייתו בנהרות ואגמים הוכח למעשה, כאשר נדרש הדבר ממנו.

בראשית שנת 1700 פותחו הרובים הדו קניים לציד עופות בר.

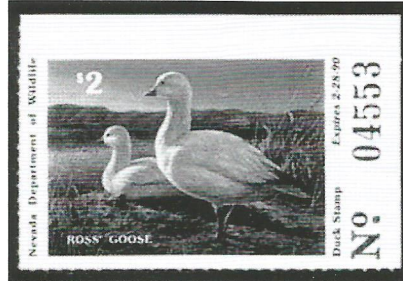
ברוויי דמה וצייד

מאז, הפכו הרובים לקטלניים יותר ויותר הן בגלל שכלול מנגנון הירי ובעיקר בגלל תחמישים המיועדים לחיות ועופות שונים. כדי לתת סיכוי לעופות, יש לצוד אותם במעופם, דבר שפיתח את ספורט הקליעה בצלחות חרס.

כדי למשוך את עופות המים ל"גיא ההריגה", מיצרים ברוויי דמה ומשיטים אותם ליד עמדות מחבוא כדי למשוך להקות חולפות בשמים; ואם לא די בכך, גם משמיעים להם קולות מוכרים בעזרת משרוקיות מיוחדות.

ח. הגנה ומודעות לסכנה

ישנן מדינות כמו
ארה"ב ואוסטרליה
המנפיקות בולים
שהם למעשה רישיונות ציד
המגבילים את
כמות העופות הניצודים.

World Wildlife Fund-WWF

זו אחת האגודות אשר שמו להן
למטרה שמירה והגנה על בעלי חיים.
סימלה של האגודה הוא דב הפנדה.
האגודה ומטרותיה משמשות נושא
לאספני בולי בעלי חיים וע"י כך
מתגברת המודעות, לעניין חשוב זה.
מדינות רבות מדפיסות סדרות של
ארבעה בולים, לרוב של אותו בעל
חיים, כדי להדגיש את היותו בסכנה.

החלום שלי לשלום / מאת ד"ר חיים גלאון

מהו החלום של כל ילד ישראלי?
התשובה פשוטה – השלום. דואר האו"ם הנפיק לאחרונה סדרה חדשה של ששה בולים המוקדשת לנושא
"החלום שלי לשלום". ארגון "ליונס" העולמי, מועדון בו חברים מיליוני בני אדם ברחבי העולם, יזם את
התחרות בין הילדים לציור הבולים בנושא "החלום שלי לשלום יום אחד". הילדים בני 11 עד 13 הגישו אלפי
ציורים ומתוכם נבחרו ששת הציורים המוצלחים ביותר. הפרס הגדול הוענק לילדה בת 12 מאיטליה בשם
ויטוריה סאנסבסטינו שציירה נר דולק מאיר את מפת העולם והוא יצמו מורכב מדגלי האומות. הנער יורדן
האריס מארה"ב זכה במקום השני עם ציור נאה של ילדים אווזים ידיים על רקע מפת העולם. ואיך אפשר
ללא יונת השלום המפורסמת? הנערה מאריס הארון מאינדונזיה בחרה ביונה לבנה ויד שחומה ויד לבנה
עוטפות את כדור הארץ. מטריה בשלל צבעים של דגלי האומות המגינה על העולם היא פרי ציורו של לי מין
גיי מקוריאה. שני הזוכים הנוספים הם מספרד ומארה"ב. הבולים החדשים מעבירים מסר לעולם כולו על
החשיבות של השלום שלא יהיה רק לחלום על בולים אלא יתממש כדבר אמיתי. ניתן לרכוש את הבולים וכל
בולי האו"ם החדשים בהתאחדות בולאי ישראל.

הופסקה פעילותה של אגודת אספני בולי הכלבים בארה"ב

מאת אריה שורץ

ב- 23 בספטמבר 2004 נפטר בארה"ב אספן בולים מזן נדיר, מוריס רסקין שמו. עם מותו הופסק מפעל חייו ונגדעה פעילותה של אגודת "אספני בולים הכלבים" בארה"ב. רצייתי לכתוב כמה מילים לזכרו. מוריס רסקין היה יהודי גאה שנוולד בשנת 1916. הוא אסף בולים ואהב כלבים ולכן, אסף שנים רבות כלבים על בולים.

מאז הקמתה של האגודה העולמית של אספני בולי הכלבים ה- DOSSU (Dogs on Stamps Study Unit) בשנת 1979 היה מזכירה וערך את כתב העת שלה. רסקין היה אחראי להוצאתה לאור של רשימת כל בולי הכלבים שהונפקו בעולם, כולל בולי המדינות הבלתי קיימות. לכל הביקורות בעניין הזה נהג להשיב: תפקידי להכליל הכל ברשימה, כל אחד יחליט לעצמו אם הוא רוצה את הפריטים הללו או לא.

מעת לעת נהגתי לשלוח לרסקין כתבות לפרסום בכתב העת, שהיה לא יותר מכמה עמודים שהודפסו על ידו וצולמו במכונת כתיבה. הוא הדפיס, צילם, הכניס למעטפות ושלה מאות גליונות בעצמו, כל עוד עמד לו כוחו. את דמי החבר לאגודה קבע לסכום של חמישה דולר לשנה. בשיחה איתו אמר לי, פעם, כי לדעתו, האגודה קיימת עבור החברים ולא להיפך. ולכן, הוא סבור שהאגודה צריכה לשלם לחברים עבור הצטרפותם. הסכום הקטן שגבה, בכל זאת, נועד לתשלום משלוח כתב העת בדואר, בלי להשאיר יתרה כספית בקופה.

בשנת 1990 הנהיג במקום מגוריו בניו יורק את "שבוע הכלב הלאומי". ארוע זה הונהג לראשונה בשנת 1928 על ידי המו"ל של כתב העת האמריקני "עולם הכלב". רסקין חידש את המנהג הישן, והנפיק לכבודו מידי שנה תווית דמוית בול.

לפני כמה שנים, כשכבר היה מעל גיל 80, החליט לעבור לעידן המחשב. במו ידיו הקים אתר אינטרנט לאגודה. לצורך כך למד בגיל מתקדם את רזי המחשב, ממש כמו איש צעיר. חלק מהכתבות שפורסמו בכתב העת מופיעות עדיין באתר www.dossu.org. העדכון האחרון של האתר נעשה ב-15 ביוני 2003. שוחחתי עם רסקין כמה חודשים לפני פטירתו, וביקשתי ממנו שימשיך לעדכן את האתר. הוא ענה לי, כי לא קיבל מספיק תגובות לאתר, למרות הכניסות הרבות ולכן, אינו משקיע בכך זמן נוסף.

פטירתו של מוריס רסקין מעלה את השאלה בדבר עתידן של אגודות בולאיות, ואחרות, שמוביל אותן איש אחד - אשר משקיע את כל מרצו ומאודו באגודה והופך אותה למפעל חייו, אך לא משכיל או לא מצליח למצוא לו דור המשך.

אני חושש שאגודת בולאי הכלבים תלך לעולמה גם היא בעתיד הקרוב - מתוך כל חברה ברחבי העולם לא נמצא אחד שיעזור לרסקין בעבודתו. גם כעת, נראה שאין מי שיקח על עצמו להמשיך במפעל חייו באותה המחויבות שאפיינה אותו כל כך.

נסים ונפלאות בהגדה לפסח מיוחדת במינה:

סוד הבולים בשווי 4 תפוחי אדמה, מדוע בכתה המלכה אליזבת ומה מקור הטעות במנהג גניבת האפיקומן

מה הטעות שהובילה להיווצרות מנהג גניבת אפיקומן, מדוע בכתה המלכה אליזבת ומי הדפיס בול בערך נקוב של ארבעה תפוחי אדמה – התשובות לתהיות אלה מצויות בהגדה מיוחדת במינה לפסח. לרגל חג הפסח האחרון, הוציאה לאור **התאחדות בולאי ישראל**, הגדה של פסח מאוירת בבולים. המדובר במהדורה מהודרת, בעריכת **משה רימר**, הכוללת, בנוסף לטקסט המסורתי של ההגדה לפסח במלואו, גם דברי מבוא, הסבר ופרשנות, המבארים את נוסח הדברים המובאים בהגדה ומצביעים על מקורם של פסוקי ההגדה.

אולם, העיקר והמיוחד בהגדה זו, הם למעלה ממאתיים וחמישים הבולים המודפסים בה. ציורי הבולים, הכיתוב שעל הבולים, סיפורים על בולים ועל אופן השימוש בבולים, כולם מכוונים לאייר, לפרש ולהרחיב את הנאמר בנוסח ההגדה. הקורא בהגדה ילמד כיצד השפיעה זו על עיצוב סמל העיר בני ברק, מדוע נדרש רבי יהודה לתת סימנים בעשר המכות, מה הטעות שהובילה להיווצרות מנהג גניבת האפיקומן, מדוע מוזגים כוס יין לאלהו הנביא, ומדוע שואלים "שלושה עשר מי יודע"? מדוע סרבו פקידי הדואר ברוסיה להחתים את הבולים עליהם הופיעה דמותו המקודשת של הצאר הרוסי? היכן הודפסו בולים שערכם הנקוב היה "ארבעה תפוחי אדמה"? מה גרם לנסיכה אליזבת, לימים מלכת אנגליה אליזבת השנייה, להזיל דמעה? בכמה נמכר הבול היקר ביותר בעולם? ממתי הפכו אנשי הרשות הפלשתינית לעובדי אלילים? על איזה בול נרשם במפורש הערך הנקוב "שילינג גנבי"? - סיפורים אלה ורבים אחרים מעשירים את נוסח ההגדה. ולקינוח, מוזמן הקורא להצטרף ולפענח את שמו של המלך פרעה בכתב חרטומים, לחפש את מסיכת המוות של המלך שנרצח בשולי דיוקנו של המלך הרוצח, ולנסות את כוחו בראייה תלת ממדית.

ההגדה המיוחדת הזו של פסח המאוירת בבולים - היא חוויה לכל החושים. חגיגה מתמשכת, בת שמונים ושמונה עמודים, של יצירות אומנות משוננות, מעוצבות וצבעוניות, המפתיעות את הקורא במגוון הסיפורים הקשורים בהן ובפרשנות המרעננת שמקנים הבולים לנוסח המסורתי.

מחיר ההגדה לחברי איל"ת 29 שקלים. ניתן להזמינה ישירות מהתאחדות בולאי ישראל טלפקס 03-6295547

מנחם לדור מוסיף: במבט ראשון אתה תוהה, מה כבר להגדה של פסח ולבולאות. מספר הבולים הקשורים ישירות לנושא קטן ואיך אפשר לקשור בצורה מעניינת בין השניים? קריאה מעמיקה (ולא רק תוך קריאה לבילי הסדר) מביאה מגוון גדול ומקורי של הקשרים. "הרים רקדו כאילים" מתקשר לרעידות אדמה, "ממזרח שמש עד מבואו" מתקשר לבול שהונפק בתחילה עם שמש זורחת מהכיוון הלא נכון, "ברכוש גדול" מתקשר לבולים היקרים בעולם, אליהו הנביא מתקשר לרכב העולה השמימה, תשעה ירחי לידה מתקשר למענק הלידה של הביטוח הלאומי, ועוד ועוד ועוד. הגדה זו איננה – ומטרתה לא להיות – חוברת הדרכה בתחום הבולאות. אבל אם צריך לעניין אנשים בולאות מהי, מביא לנו משה מנה גדושה. הרבה מקוריות ויצירתיות – כיאה לבולאי תימאטי, הרבה ידע בולאי – כיאה לבולאי תימאטי שהידע שלו חייב להקיף עולם ומלואו, הרבה הקשרים – כנדרש בבולאות התימאטית. כל מי שמחפש דרך לקשור את ילדיו/נכדיו לבולאות, כל מי שיש לו גישה להדרכת נוער, כל מי שרוצה לתת הסבר ראשוני על איסוף בולים מהו – מציע לו משה רימר כלי מקורי ומעניין. מעניין מה השבר הבא שמשה מתכנן לנו...

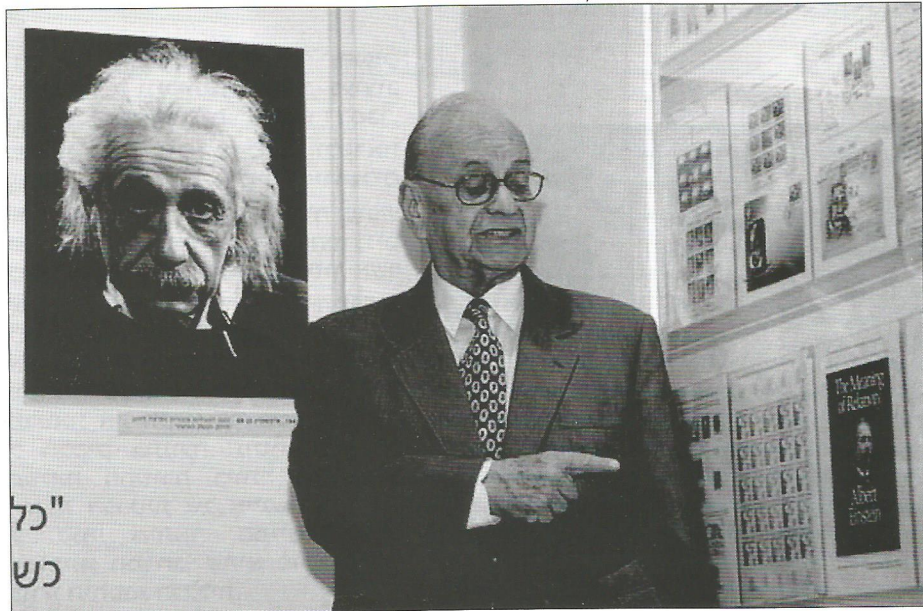
לראשונה: גרמניה הנפיקה בול לזכרו של אלברט איינשטיין

לראשונה, הנפיקה השנה גרמניה בול דואר לזכרו של פרופ' אלברט איינשטיין, לאחר שבשעתו הוציאו בני משפחתו צו שאסר על גרמניה לחלוק כבוד לאבי תורת היחסות, יליד גרמניה.

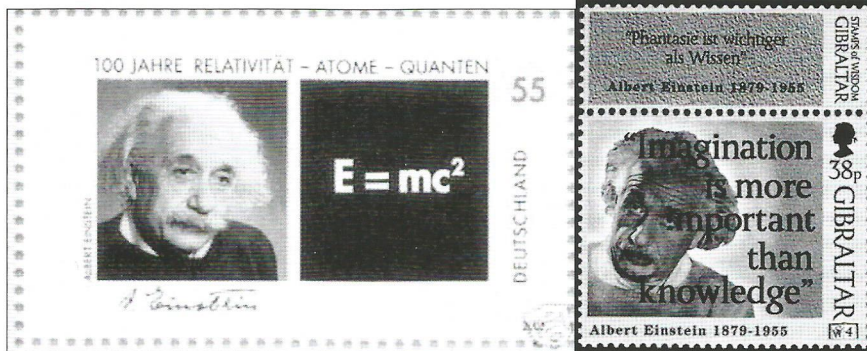
תערוכה לציון 100 שנה לתורת היחסות ו-50 שנה למותו של **אלברט איינשטיין**, נפתחה לאחרונה בכותרת "**פני גאון - אלברט איינשטיין, אייקון סובב עולם**" בביתן הדואר והבולאות במוזיאון ארץ-ישראל, בתל-אביב.

פניו של אלברט איינשטיין, אבי תורת היחסות, הפכו, ללא ספק, לאייקון כלל עולמי. אפשר לשרבט אותם במספר מצומצם של קווים – שפם שופע, רעמת שיער סתורה, קמטי הבעה – ודמותו מזוהה מייד. אין דוגמה מקבילה לכך בגלריית הדיוקנאות של אנשי המדע בכל הזמנים. פניו ניבטות אלינו גם מבוליהן של מדינות מכל יבשות תבל. **כתשעים ארצות הנפיקו בולים הנושאים את דיוקנו**. באופן זה נתנו אומות העולם ביטוי להערכתם את המדען הדגול, שהישיגיו המהפכניים שינו את פני המדע. מדינת ישראל הייתה הראשונה להנפיק בול בשנת 1956, במלאות שנה למותו. בבול הישראלי, נראית דמותו של פרופסור איינשטיין, אבי תורת היחסות, וברקע המשוואה שניסח $E=mc^2$, הקובעת את היחס בין מסה ואנרגיה בחומר.

שרה טוראל, אוצרת התערוכה מסרה, כי התערוכה מבוססת על אוסף חבר איל"ת ז'אק גבור מתל אביב. התערוכה מציגה את איינשטיין כאייקון וכגיבור תרבות באמצעות בולים וחותמות, מטבעות, שטרות, גלויות, סימניות ומזכרות למיניהן עליהן מופיעים דיוקנו, הנוסחה המפורסמת וחתירתו. גבור הוא אספן נלהב בכל הקשור למדען הדגול והאוסף שלו חובק מאות פריטים המנציחים את הגאון.

התערוכה סוקרת את תולדות חייו של אלברט איינשטיין: האדם הפרטי, צעדיו הראשונים במדע, 1905 "השנה המופלאה", האופקים החדשים שפתחו תגליותיו והאסכולות שקדמו לו (היוונים, גלילאו, ניוטון), פרס נובל והמוניטין העולמיים, המעבר מברלין לפרינסטון, איינשטיין הפציפיסט והלוהם ויחסו המיוחד לציונות ולמדינת ישראל.

בתערוכה מוצגים גם 3 בולים צבעים שונים מגרמניה משנת 1961. בגרמניה רצו להנפיק בול לזכרו, אך משפחת איינשטיין הוציאה צו מניעה מבית המשפט שאסר לחלוק לו כל כבוד מצד גרמניה. הבולים הוכנו, אך לא הופצו לציבור. רק העתקים בודדים נשתמרו מאותה תקופה. השנה, במסגרת 100 שנה לתורת היחסות, הופיעו לראשונה בול דואר וחותמת מיוחדת בגרמניה, במקביל לשאר ההנפקות שיופיעו לזכרו בארץ וברחבי העולם.

המוניטין העולמיים הביאו להנצחת שמו במקומות ציבוריים ברחבי העולם והתערוכה מציגה מוסדות שונים הנושאים את שמו: בתי ספר, בתי חולים, רחובות ואפילו בתי קפה.

השרות הבולאי הישראלי הנפיק לאחרונה בול וגיליונית מזכרת, בעיצוב אחרון שבו וגד אלמליח. בחודש דצמבר, במסגרת יום הבולאות 2005 ולקראת תערוכת הבולים הלאומית "ירושלים 2006" הונפקה הגיליונית ועליה מופיע הבול של איינשטיין על רקע המוצגים הבאים: הבניין ע"ש דוד וולפסון אשר נחנך ב-1930 ושימש כבית-הספרים הלאומי והאוניברסיטאי של האוניברסיטה העברית על הר הצופים; הנוסחה, בכתב ידו של איינשטיין, המבטאת את הקשר בין מסה לאנרגיה של חלקיק בתנועה. נוסחה זו היא המסקנה החשובה ביותר של תורת היחסות הפרטית של איינשטיין; רשת של קווי מיתאר המייצגים את עקמומיות המרחב, שהיא מושג מרכזי בתורת היחסות הכללית.

הודעות כלליות

1. ביום רביעי 23/2/2005 נערכה אסיפה השנתית הכללית של איל"ת, הרצאה ומכירה פומבית.
2. השנה נערכו בחירות למוסדות העמותה. ליו"ר איל"ת, נבחר ד"ר יהושע מגר חברי ועד: זהר נוי, הנס ברוך, מנחם לדור, שלמה וורגן וד"ר איליה פרנקל. לחברי וועדת הביקורת נבחרו זהר חגי, יוחנן מי-רז ודוד משה.
3. הדו"ח הכספי לשנת 2004 המופיע בהמשך אושר על ידי האסיפה הכללית.
4. על פי החלטת ועד איל"ת לא יועלה תשלום דמי החבר לשנת 2005 והוא ישאר 80 ש"ח למבוגר, 40 ש"ח לנוער, למרות עליית מחירי הדואר והדפוס.
5. יוחנן מי-רז, בשם ועדת הביקורת מסר, כי חברי ועדת הביקורת אישרו את הדו"חות וכי לא היו הערות.

דו"ח כספי לשנת 2004: מ- 1 בינואר 2004 עד 31 בדצמבר 2004

הכנסות

דמי חבר	8,280.00 ש"ח.
ממכירה פומבית	43.10 ש"ח
יתרה משנה קודמת	13,022.38 ש"ח

סה"כ הכנסות 21,345.48 ש"ח

סה"כ הכנסות

הוצאות

דפוס "נושאון"	9,235.70 ש"ח
דמי"ח להתאחדות הבולאים	4,120.00 ש"ח
דואר	140.00 ש"ח
הוצאות בנק	64.66 ש"ח

סה"כ הוצאות 13,560.36 ש"ח

סה"כ הוצאות

7,785.12 ש"ח

יתרה ליום 31.12.04

תזכורת לתשלום דמי חבר לשנת 2005 / 2006

למי שעדיין לא שילם וקיבל הודעת תשלום

נודה על משלוח דמי החבר לשנת 2006 או לשנת 2005

80 שקלים למבוגר

40 שקלים לנוער עד גיל 18

את דמי החבר יש לשלוח לשלמה וורגן, גזבר איל"ת, לכתובתו החדשה

רח' ברנשטיין 31/22 ראשון לציון 75503.

טלפון: 054-6855951 (רק בשעות הערב המקובלות).

חברים חדשים

האנשים ששמותיהם רשומים להלן הגישו בקשה לחברות באיל"ת. חבר האגודה המתנגד לקבלת מי מהם לחברות האגודה, יפנה לוועד תוך חודש מפרסום הביטאון.

508. אילון מיכאל, תל אביב.

509. דרור סטיבן, רחוב הדקל 5 עופרים 71948 ד"נ מודיעין.

510. מאיו אריה, ק. מוצקין.

חברי נוער חדשים

107. ארונהיים עמנואלף רחוב מאור יוסף 5 א רחובות 76217. אוסף כלבים, חלל ואסטרונמיה.

108. לוי-משיח יעל, רחוב ביאליק 39 נס ציונה 74024. אוספת מקומות בעולם, בע"ח, סדרות טלוויזיה, אישים מההיסטוריה, תחביבים, ספרים.

שינוי כתובת

377. ד"ר קנטר יורם, רחוב ורדיה 16 חיפה 34657. אוסף פרחים, מחלת הסוכרת.

מחפש חומר בנושא **ינשופים** – בעיקר חותמות, גלויות ומעטפות הדפס.
משה אפרת, רחוב ח.מ. שפירא 15/20 אשדוד. טל' 08-8541748

יריד בולים חודשי

דיזנגוף סנטר, תל-אביב

יריד בולים ססגוני על הגשר בדיזנגוף סנטר בת"א,
מתקיים בכל יום שלישי, הראשון בכל חודש,
בארגון התאחדות בולאי ישראל, השירות הבולאי ואגודת סוחרי הבולים.

האירועים הבאים:

6.6.2006 , 2.5.2006 , 4.4.2006 , 7.3.2006 , 7.2.2006

במקום תצוגות של בולים נדירים ומיוחדים,
זוכנים של סוחרי בולים ושל אספנים פרטיים
ומוענקים הנחות על מכירת ציוד לאספנים ובולים מהארץ ומח"ל.
במסגרת האירוע הראשון, תונפק חותמת אירוע מיוחדת שתוטבע במקום.

האירועים יתפרסו בגשר של דיזנגוף סנטר והתצוגות והפעילות יהיו
החל מהשעה 12 בצהריים ועד 7:00 בערב. **הכניסה חופשית**

